

Danmark i krig

Danmark i krig bygger helt overvejende på oplysninger, der er let tilgængelige, blandt andet på Folketingets, Forsvarsministeriets og FN's hjemmesider samt i dansk og international presse.

De begivenheder, det handler om, fandt sted for ikke lang tid siden, og det er begrænset, hvad der findes af historiske behandlinger af en tid, der på mange måder stadig foregår. Til gengæld findes en del litteratur, navnlig fra statskundskab og international politik, hvor forskere har arbejdet med forskellige aspekter af Danmarks internationale engagementer efter Den Kolde Krig og med de skift, der er sket i vores sikkerhedspolitiske fokus og militære bidrag. Den historiske og samfundsvidenskabelige litteratur suppleres af talrige indlæg og udtalelser fra politikere og andre, der deltog som udsendte af det danske forsvar, eller som var med til at træffe beslutningerne. Flere af dem har i de senere år udgivet bøger med deres udlægning af historien.

Golfkrigen (side 2-14)

Optakten og de politiske drøftelser op til udsendelsen af Olfert Fischer (side 2-4), se Nikolaj Petersen: *Dansk Udenrigspolitik Historie 6* (2006), s. 451-58 og *Danmarks Krigshistorie 2, 1814-2008* (2010), s. 332-37.

Ellemann om berøringsangst (side 5) citeret efter Rosanna Farbøl: *Koldkrigere, medløbere og røde lejesvende. Kampen om historien* (2017), s. 67-74.

Krigene på Balkan (side 16-32)

Nikolaj Petersen: *Dansk Udenrigspolitik Historie 6* (2006), s. 458-78 og *Danmarks Krigshistorie 2, 1814-2008* (2010), s. 337-51.

The Srebrenica Massacre, The Observer/The Guardian 4 July 2015: How Britain and the US decided to abandon Srebrenica to its fate.

Florence Hartmann: *Le sang de la realpolitik – L'affaire Srebrenica* (2015).

For antallet af danske udsendte, se Peter Viggo Jakobsen: Danmarks militære aktivisme fortsætter med eller uden USA, *Tidsskiftet Politik*, 4(18)5-13 (2015).

Det danske engagement med NATO på Balkan (side 25-29), se Nikolaj Petersen: *Dansk Udenrigspolitik Historie 6* (2006), s 461-65.

For amerikanske overvejelser i Rambouillet og strategi omkring bombardementerne i Serbien 1999 (side 29-30), se General Wesley K. Clark: *Waging Modern War* (2001), s. 77-191 og for selve bombekampagnen s. 193-323.

Om SHIRBRIG (side 31), se Nikolaj Petersen: *Dansk Udenrigspolitik Historie 6* (2006), s. 448-50.

Problematikken omkring *Responsibility to Protect* (side 32) er indgående behandlet i Carsten Staur: *Den globale udfordring. FN mellem relevans, legitimitet og handlekraft* (2011), s. 177-192.
og Kofi Annan: *I krig og fred* (2013), s. 95-148.

Afghanistan (s. 34-40 og 58-70)

Danmarks Krigshistorie 2, 1814-2008 (2010), s. 369-75.

Den danske beslutningsproces frem til udsendelsen af soldater til Helmand (side 37-40) er beskrevet hos Halskov og Svendsen: *Danmark i krig* (2012), s. 373-401. Kampene omkring Gereshk og Armadillo (side 66-67) er beskrevet samme sted s. 440-633.

Mikkel Vedby Rasmussens version (side 64) findes i koncentreret form i *Den gode krig?* (2011), se særlig s. 59-138.

Lars Ulslev Johannesen, der var udsendt til Afghanistan, giver i *De danske tigre* (2008) en levende førstehåndsberetning om krigens virkelighed for de udsendte til Helmand (side 65-67). Se f.eks. s. 207-10 for en beskrivelse af det vanskelige samspil mellem de udsendte og de lokale styrker.

Se også Anja Dalgaard-Nielsen: *Umulig mission? Danmark i Afghanistan og Irak* (2008).

For EU- og NATO-udvidelse (side 49-50) samt forsvarsforliget 2004 (side 69-70), se Nikolaj Petersen: *Dansk Udenrigspolitik Historie 6* (2006), s. 478-81 og *Danmarks Krigshistorie 2, 1814-2008* (2010), s. 343-64.

Bob Woodwards *Bush at War* (2002) beskriver præsident Bush reaktion på terrorangrebene 11. september 2001 (side 34-35) og den efterfølgende krig i Afghanistan (side 34-40 og 58-70). Om udviklingen i den amerikanske Afghanistan-strategi ifm. med præsidentskiftet (side 64-66 og 70), se Robert Gates: *Duty* (2014), s. 287-333.

Irak (side 42-56)

Danmarks Krigshistorie 2, 1814-2008 (2010), s. 364-68.

Martin Kaae og Jesper Nissen: *Vejen til Irak: Hvorfor gik Danmark i krig?* (2008)

Anja Dalgaard-Nielsen: *Umulig mission? Danmark i Afghanistan og Irak* (2008)

En af de veldokumenterede fremstillinger af Bush-administrationens forberedelse af Irak-krigen (side 42-43) er er Bob Woodwards *Plan of Attack* (2004), mens hans *State of Denial* (2006) gennemgår forløbet i Irak efter invasionen.

For omlægningen af dansk forsvarspolitik (side 47-49) se den forudgående analyse i Bruun-udvalget: *De sikkerhedspolitiske vilkår for dansk forsvarspolitik* (2003).

Libyen (side 72-78)

Forsvarsministeriets korte, faktuelle redegørelse for krigen og den danske indsats:

<http://www.fmn.dk/videnom/Pages/IndsatseniLibyen.aspx>

Halskov og Svendsen: *Danmark i krig* (2012), s. 634-664.

Udenrigsudvalget i Det britiske underhus udsendte den 9. september 2016 en stærkt kritisk rapport om Libyen-krigen: "Libya: Examination of intervention and collapse and the UK's future policy options":

https://publications.parliament.uk/pa/cm201617/cmselect/cmcaff/119/11902.htm?utm_source=119&utm_medium=fullbullet&utm_campaign=modulereports

Om den aktuelle situation i Libyen se Security Council Reports on Libya, monthly updates, October 2017, http://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2017-10/libya_35.php Indeholder også en nyttig oversigt over FN-beslutninger vedr Libyen. Jf også Human Rights Watch <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/libya>

Hvorfor? (side 80-99)

Historikeren Rosanna Farbøl har i *Koldkrigere, medløbere og røde lejesvende* (2017) vist, hvordan historien om Den Kolde Krig – og i nogen grad den om besættelsen af Danmark – er blevet brugt som i diskussionen om Danmarks krigsdeltagelse i årene efter afslutningen

på Den Kolde Krig. Det er hendes hovedpointe, at der pågår en heftig kamp om udlægningen af historien, og at de forskellige fronter i den kamp udlægger fortiden på måder, der understøtter deres aktuelle argumentation.

Barometeret for opfattelserne af, hvad Danmark har fået ud af krigsindsatsen findes på http://cms.polsci.ku.dk/publikationer/sikkerhedspolitisk-barometer-cms-survey-2017/download/Sikkerhedspolitisk_Barometer_-_CMS_Survey_2017.pdf, s. 16.

Se Peter Viggo Jakobsens *Hvorfor er danskerne så krigsglade og tolerante over for tab?* (2013) for også udviklingen i danskernes opbakning til krigen sammenholdt med tabstal, s. 182.

Mikke Vedby Rasmussen: *Nederlagets ulidelige lethed* (2013), s. 231-245.

Henrik Breitenbach har i *Uendelig krig?* (2015) indgående beskrevet det problematiske forhold mellem de militære indsatser og genopbygningen. For citatet (side 89) se s. 11.

Anders Henriksen og Jens Ringsmose undersøger i *Hvad fik Danmark ud af det?* (DIIS 2011) især krigsindsatsens betydning for USA opfattelse af Danmark og muligheden for at udnytte den goodwill, krigsindsatsen giver, til andre formål.

Efterretningsvurderinger af sikkerheden findes på de fleste vestlige sikkerhedstjenesters hjemmesider og opdateres løbende: Se for eksempel:

“IS er under øget pres af den internationale koalition og af den lokale modstand. IS fokuserer derfor mere på at ramme mål i Vesten. Man kan sige, at IS forsøger at vinde udadtil, hvad man taber indadtil”, siger Finn Borch Andersen, chef for PET.

(<https://pet.dk/Nyheder/2017/VTD.aspx>, dateret 07.02.2017)

Se også udtalelser i oktober 2017 fra Andrew Parker, Director General, MI5, der i flere britiske medier er citeret for, at terrortruslen er den højeste, han har set i 34 år: “UK has seen “a dramatic upshift in the threat” from Islamist terrorism this year. [...] That threat is multi-dimensional, evolving rapidly and operating at a scale and pace we’ve not seen before.” Parker added that military defeat in Syria and Iraq for [Islamic State](#) did not mean its threat would wane. “Meanwhile, Daesh [Isis] itself is under military pressure and is rapidly losing ground in its heartland in Syria and Iraq. So much so that it’s now advising would-be fighters to choose other countries ... At the same time the Daesh brand has taken root in some other countries where areas of low governance give it space to grow.”

Her citeret fra *The Guardian*: <https://www.theguardian.com/uk-news/2017/oct/17/uk-most-severe-terror-threat-ever-mi5-islamist>

Citaterne fra Ole Wæver (side 92-96) er fra *Danmark i krig, igen og igen* (2016). Se også Henrik Larsens diskussion af småstatsteori, smartstatsdiplomati og normentreprenørskab i *Teorier om dansk udenrigspolitik efter den kolde krig* (2017), s. 113-135.